

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003606

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-08-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копанський Тарас Юрійович

2. Taras Y. Kopanskui

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0878-8050

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія та історія мистецтва

Дата захисту: 26-08-2025

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10492

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.19.13, 18.31.41, 18.31.91, 18.31.09.31

Тема дисертації:

1. Творчість Серджіо Топпі в контексті формування європейської школи коміксу 1970–2020-х років
2. The Work of Sergio Toppi in the Context of the Formation of the European Comic School from the 1970s to the 2020s

Реферат/анотація:

1. У дисертаційному дослідженні проаналізовано творчість Серджіо Топпі — італійського художника-графіка, чия мистецька стратегія поєднала ілюстративну традицію, новаторські підходи до візуального оповідання та глибокий культурний символізм. Його доробок розглянуто як вагомий чинник формування європейської школи авторського коміксу. Робота є однією з перших у вітчизняному мистецтвознавстві, що здійснює системний міждисциплінарний аналіз стилістики, композиційних новацій і семіотики візуального мовлення Топпі. Актуальність теми зумовлена кількома чинниками. По-перше, стрімке зростання ролі авторського коміксу як феномену сучасного мистецтва вимагає розширення дослідницького інструментарію. По-друге, відсутність в українському академічному просторі глибокого аналізу творчості Топпі при одночасному зростанні зацікавлення цим автором серед українських художників, видавців та дослідників актуалізує тему.

По-третє, дослідження дозволяє простежити трансформацію європейської коміксної естетики у контексті міжмедійних і культурних перетинів. Метою дослідження є комплексне мистецтвознавче осмислення доробку Серджіо Топпі в контексті формування європейської школи коміксу у 1970–2020-х роках. Об'єктом є авторський комікс у культурному просторі другої половини ХХ — початку ХХІ століття. Предметом — стилістичні, композиційні та іконографічні особливості творчості Серджіо Топпі в контексті розвитку європейської школи коміксу. У роботі було використано та поєднано такі методи як: історико-культурний, іконографічний, компаративний, біографічний, формальний, семіотичний і герменевтичний методи. Такий підхід дозволив простежити не лише еволюцію стилю митця, а й культурні взаємозв'язки, що впливали на його художній світогляд. У дисертації здійснено періодизацію творчості Серджіо Топпі: від раннього етапу (1950–1960-х), позначеного впливом традиційної книжкової графіки, до періоду художньої зрілості, де поєднуються експеримент із композицією, візуальна драматургія та складна іконографія. Значна увага приділена аналізу робіт 1970–1980-х років, коли митець радикально переосмислив сторінкову структуру коміксу, відмовившись від канонічного кадрування на користь монументальних ритмічних площин. У пізніх творах (1990–2010-ті) простежено синтез попередніх експериментів і формування цілісної авторської системи. Окремий аналітичний блок присвячено репрезентації історичних, культурних і міфологічних тем у творах Топпі. Розкрито, як художник трансформує мотиви з культур Євразії, Африки, Америки та Японії у візуально-символічні конструкції. Виявлено, що він уникає етнографічної буквальності, натомість створює візуальні метафори, здатні передати універсальні гуманістичні ідеї. Особливу увагу приділено концептуалізації теми фронтиру, колоніального досвіду та автохтонності, а також японським культурним алюзіям, які Топпі переосмислює крізь призму європейської художньої мови. Досліджено технічні й композиційні інновації митця, а також вплив його стилю на сучасне європейське коміксне мистецтво. Розкрито взаємопроникнення книжкової ілюстрації, плакатного мистецтва й коміксу у візуальній системі Топпі, що дозволяє трактувати його графіку як міжмедійне явище. Проаналізовано способи інтерпретації його стилістики сучасними художниками, для яких Топпі став джерелом натхнення автономного візуального мислення. Теоретичне значення роботи полягає у введенні до наукового обігу цілісної концепції авторського стилю Серджіо Топпі як естетичного феномена європейського масштабу. Практичне значення полягає в можливості використання матеріалів дисертації в освітньому процесі (історія графіки, коміксів, ілюстрації), кураторській і музейній діяльності, а також у сфері культурної дипломатії. Запропоновані методологічні підходи можуть бути адаптовані для аналізу сучасної української авторської графіки. Загальний обсяг дисертації становить 324 сторінки, з яких основний текст — 151. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, а також із трьох додатків: Додаток А. Перелік ілюстрацій, Ілюстрації; Додаток Б. Хронологічні таблиці; Додаток В. Список публікацій здобувача за темою дисертації.

2. This dissertation explores the artistic legacy of Sergio Toppi, an Italian graphic artist whose creative strategy merged illustrative tradition, innovative approaches to visual storytelling, and profound cultural symbolism. His oeuvre is examined as a significant influence on the formation of the European auteur comic school. The study is among the first in Ukrainian art scholarship to offer a systematic interdisciplinary analysis of Toppi's stylistics, compositional innovations, and the semiotics of his visual language. The relevance of the topic is determined by several factors. Firstly, the rapid rise of auteur comics as a phenomenon of contemporary art necessitates the expansion of analytical tools. Secondly, the lack of in-depth academic research on Toppi in the Ukrainian scholarly space — alongside growing interest in his work among local artists, publishers, and researchers — highlights the timeliness of the study. Thirdly, the research provides insight into the transformation of European comic aesthetics within the context of intermedial and cross-cultural interactions. The aim of the dissertation is a comprehensive art-historical analysis of Sergio Toppi's body of work in relation to the development of the European comic school from the 1970s to the 2020s. The object of the study is the auteur comic within the cultural space of the late 20th and early 21st centuries. The subject is the stylistic, compositional, and iconographic features of Sergio Toppi's works in the context of European comic art evolution. The study applies and integrates the following methods: historical-cultural, iconographic, comparative, biographical, formal, semiotic, and hermeneutic.

This methodological framework allows the research to trace both the stylistic evolution of the artist and the cultural interconnections that shaped his creative worldview. The dissertation presents a periodization of Toppi's creative career: from his early phase (1950s–1960s), influenced by traditional book illustration, to his mature period, characterized by compositional experimentation, visual dramaturgy, and complex iconography. Particular attention is given to his works of the 1970s–1980s, during which Toppi radically reimagined the comic page layout, rejecting conventional panel structures in favor of monumental rhythmic planes. His later works (1990s–2010s) demonstrate a synthesis of prior experiments, culminating in a cohesive and distinctive authorial system. A dedicated analytical section focuses on Toppi's engagement with historical, cultural, and mythological themes. The research reveals how he transforms motifs from Eurasian, African, American, and Japanese cultures into symbolic visual constructs. Rather than ethnographic literalism, Toppi favors visual metaphors that convey universal humanistic ideas. Special attention is given to his conceptual treatment of frontier themes, colonial experiences, and autochthonous identity, as well as his reinterpretation of Japanese cultural allusions through the lens of European artistic language. The dissertation also investigates the artist's technical and compositional innovations and the impact of his style on contemporary European comic art. It highlights the interpenetration of book illustration, poster art, and comics in Toppi's visual system, allowing his graphic work to be understood as an intermedial phenomenon. The study analyzes how contemporary artists interpret Toppi's stylistic legacy and draw inspiration from his autonomous visual thinking. The theoretical significance of the dissertation lies in the introduction of a comprehensive concept of Sergio Toppi's authorial style as an aesthetic phenomenon of European importance. Its practical significance is the applicability of its findings in educational contexts (history of graphics, comics, illustration), in curatorial and museum practices, and in the field of cultural diplomacy. The proposed methodological approaches can also be adapted for analyzing contemporary Ukrainian auteur graphics. The dissertation comprises 324 pages, of which the main text accounts for 151. It includes an introduction, four chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, a list of references, and three appendices: Appendix A. List of illustrations and image plates; Appendix B. Chronological tables; Appendix C. List of the author's publications related to the dissertation.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0124U001515

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Копанський Т. Еротика в коміксах Жана Жиро: візуальний та культурний аналіз // Український мистецтвознавчий дискурс. — 2024. — № 3. — С. 67–77. — Категорія Б. — DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2024.3.8>
- 2. Копанський Т. Формування візуальної мови Серджіо Топпі: аналіз ранніх робіт 1950–1960-х років // Теорія і практика дизайну: зб. наук. пр. — 2024. — Вип. 34. — С. 35. — DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.34.35>
- 3. Копанський Т. Ю. Художньо-виразні особливості ілюстрацій Серджіо Топпі (на прикладі колоди «Primordial Tarot») // АРТ-платФОРМА: альм. — Київ: КМАЕЦМ, 2024. — Вип. 2(10). — С. 205. — УДК 7.01.09. — DOI: <https://doi.org/10.51209/platform.2.10.2024.205-227>
- 4. Копанський Т., Сергеева Н. Естетика кіберпанку в мистецтві коміксів: витоки та особливості візуальної мови // Актуальні питання гуманітарних наук. — 2024. — Вип. 74, т. 1. — С. 182–187. — Категорія Б. — DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-1-24>

- 5. Копанський Т., Тихонюк О. Деконструкція класичного коміксу у творчості Серджіо Топпі // Українська академія мистецтва: зб. наук. пр. — 2022. — Вип. 32. — С. 67–74. — Категорія Б. — DOI: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2022-32-9>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: застосування його результатів у системі мистецької освіти, зокрема для розробки лекційних матеріалів з історії графіки, коміксів, теорії ілюстрації. запропоновані методологічні підходи можуть бути адаптовані для аналізу творчості українських митців, що працюють у сфері авторської графіки, зокрема художніх серій, візуальних есе, графічних романів та інших форм сучасного зображального мистецтва, та інтегрують європейські візуальні парадигми. матеріали дисертації можуть стати підґрунтям для кураторських і виставкових проєктів в українських музеях і галереях, а також використовуватися у сфері культурної дипломатії — як основа для міжкультурного діалогу й позиціонування української графіки в європейському мистецькому просторі.

Охоронні документи на ОПІВ:

Літературні та художні твори

Всі досліджувані у дисертації твори використовуються згідно ст.444 ЦК України та ст. 22 п.2.1, 2.2, 2.14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» із змінами, внесеними згідно із Законами № 2849-IX від 13.12.2022, № 2974-IX від 20.03.2023 про випадки правомірного використання твору без згоди автора

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U001843

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сергеева Наталія Вікторівна

2. Nataliia V. Serheieva

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9677-7548

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зайцева Вероніка Іванівна
2. Veronika I. Zaitseva

Кваліфікація: к. мист., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1160-1760

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мулкохайнен Вікторія Анатоліївна
2. Viktoriia Mulkokhainen

Кваліфікація: д. мист., доц., 17.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3455-6942

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Селівачов Михайло Романович
2. Mykhailo R. Selivatchov

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9199-0270

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенький узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пітеніна Валерія Євгеніївна

2. Valeriia Y. Pitenina

Кваліфікація: д.філософ, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6303-051X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=m0EcCnQAAAAJ&hl=uk&oi=sra>

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенький узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Романенкова Юлія Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Романенкова Юлія Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кашшай Олена Степанівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна